Anul III — Sibiiu, Marți în 16/28 Decemvrie 1886 — Nr. 288

Abonamentele

Pentru Sibiiu:
1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.
Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarchie:
1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:
1/4 an 10 fr., 1/2 an 20 fr., 1 an 40 fr.

TRIBUNA

Apare în fiecare ḑi de lucru

Inserțiunile

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și timbru de 30 cr.

Redacțiunea și Administrațiunea: Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 3.

Se prenumeră și la poste și librării.

Un număr costă 5 cr.

Epistole nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se înapoiază.

Sibiiu, 15 Decemvrie st. v.

Ni s'a făcut adese-ori chiar în termini mai aspri imputarea, că dăm prea multă importanță enunciațiunilor ce se fac în coloanele unora dintre ḑiarele din Cluj.

Imputarea aceasta nu puteau însă să ni-o facă decât oameni, care nu sûnt încă pe din destul dumeriți asupra curentului de idei, pe care îl representăm.

Punctul de plecare al actualei noastre lucrări — în ceea-ce privesce politica — este convingerea, că mai curênd ori mai târḑiu situațiunea generală va întra în o fasă de desfășurare, în care sentimentul de conservare națională îi va sili pe Români și pe Maghiari să se apropie în toată sinceritatea unii de alții.

Convingerea aceasta, deși împărtășită de mulți Români și poate-că și de mulți Maghiari, — poate fără îndoeală să fie greșită. Dacă însă greșită este, atunci din ḑi în ḑi tot mai puțini oameni o vor împărtăși și noi, care am luat-o drept punct de plecare al lucrării noastre politice, vom devenì din ḑi în ḑi mai isolați și va trebuì să recunoascem în cele din urmă, că îndeșert ne-am sbuciumat. Câtă vreme însă persistăm în convingerea aceasta, trebue să avem mereu în vedere trei lucruri:

unul e, ca să spunem după cea mai bună convingere a noastră adevĕrul asupra sentimentelor poporului român, pentru-ca să-'l poată cunoasce aceia dintre Maghiari, care doresc să-'l afle;

altul e, ca să le spunem Românilor cu toată bună credința, care sûnt vederile și sentimentele exprimate de Maghiari în ceea-ce privesce pe poporul român;

al treilea este, ca să rectificăm totdeauna informațiunile ce li se dau Maghiarilor despre Români, dacă ele sûnt false ori tendențioase.

Trebue dar' neapărat să stăm în oarecare relațiuni de corespondență cu presa maghiară se înțelege însă nu cu întreaga presă, ci numai cu acea parte a ei, care este preocupată de relațiunile poporului maghiar către cel român. Noi însă nici chiar cu întreagă această parte n'am stat și nu stăm în corespondență, ci ne-am mărginit numai la organele de publicitate ale celor două partide oare-cum mai positive, cel guvernamental și cel oposițional moderat, în care credem, că sûnt cele mai multe din elementele accesibile pentru idea unei apropieri între Maghiari și Români.

E dar' evident, că în primul plan trebuiau să ne stee cele două ḑiare guvernamentale din Cluj, care acum au încetat, și că de astăḑi înainte „Kolozsvár", noul ḑiar guvernamental, va sta pentru noi în primul plan.

Cetitorii nostri sciu, că redacțiunea acestui ḑiar a luat față cu publicul angagiamentul, de a urmărì cu atențiune ḑiarele române și de a ținè opiniunea publică maghiară în curent despre cele ce se petrec la Români, chiar și la cei de preste Carpați.

Primul număr ne produce impresiunea, că nici „Kolozsvár" nu va servì, precum n'a servit nici „Kolozsvári Közlöny", nici „Magyar Polgár" causa bunei înțelegeri între Români și Maghiari.

Raportatorul ḑiarului în ceea-ce privesce presa română, dl Iosif Sándor, vorbind în prima sa dare de seamă despre șirul de articole publicat de noi în cestiunea posițiunii României față cu Rusia, le spune cetitorilor sei următoarele:

„Tribuna" scrie sub un titlu interesant lucruri blânde. Discută chemarea României în fața Rusiei și întrebarea, care trebue să fie atitudinea românimii noastre în fața eventualelor tentațiuni rusesci. Vorbind, ca totdeauna, în două înțelesuri, nu dă răspunsul, ci țintesce numai simplu la „legitima nemulțumire", făcându-ne atenți pe noi, domnii ḑilei."

Așa este, nu am răspuns, deși pentru oamenii cu oare-care pătrundere politică poate-că era destul răspuns, că am vorbit despre cestiunea aceasta.

Mai mult nici că ni se cuvenia să facem.

Am spus în multe rînduri și repetăm și acum: „Tribuna" susține programul partidului național român, dar' nu este organul autorisat al acestui partid. Și de aceea vederile emise de noi nici că pot avè decât importanța, pe care li-o dau Românii și adversarii lor. Și degeaba am spune noi, că așa ori așa trebue să facă Românii în fața unei eventualități oare-care, ori că așa ori așa vor face, căci din ceea-ce ḑicem noi nu resultă nimic positiv, cum resultă d. e. din ceea-ce se ḑice în coloanele ḑiarului „Kolozsvár", care este organ autorisat al unui partid angagiat prin cele ce se ḑic în coloanele organului seu.

Nu vorbim nici după inspirațiuni primite dela conducĕtorii nostri politici, nici în vîrtutea vre-unei însărcinări primite din partea partidului, ci spunem după cea mai bună convingere a noastră ceea-ce scim despre vederile și sentimentele comune fraților nostri români.

Ceea-ce nu scim, nu spunem.

Și mărturisim în toată sinceritatea, că nu scim ce ar face Românii în fața eventualității, de care era vorba în șirul de articole, la care reflectează dl Sándor, ba sûntem convinși, că Românii nu sûnt încă nici ei înșiși dumeriți asupra atitudinii ce vor lua în fața unei asemenea eventualități.

Chiar însă dumeriți fiind Românii, noi nu putem să ne pronunțăm decât după-ce ne vom fi dumerit și noi înșine. Ear' pentru-ca să ne putem dumerì, ar trebuì să scim o mulțime de lucruri, pe care numai foarte cu greu le putem afla.

Căci Românii din țerile coroanei ungare sûnt și ei accesibili pentru o mulțime de înrîuriri, dela care va atîrna hotărîrea lor într'un fel ori într'altul, și nu scim, fiecare din aceste înrîuriri în ce grad se va manifesta.

Și, — ca să vorbim, ca totdeauna, cu inima deschisă, — cercurile, pe care le representă „Kolozsvár", vor fi sciind fără îndoeală, că în trecut Românii din țerile aceste au făcut totdeauna după-cum a dorit ori a poruncit „Împĕratul" lor. Așa a fost în trecut și după cea mai bună convingere a noastră așa e și acum. Întrebarea e dar', cum și în ce grad se va manifesta înrîurirea aceasta, care e foarte puternică, îndeosebi cât pentru massele poporului român.

Mai mică, dar' tot încă destul de mare este înrîurirea fraților nostri de preste Carpați asupra Românilor din aceste țeri. Sûnt acolo mulți oameni, dintre care unii cu multă autoritate, care aici s'au născut, aici au crescut: ei au cele mai intime relațiuni cu Românii de aici și înrîurirea lor asupra acestora e pe cât de firească, pe atât de puternică. Și prin acesti oameni țeara întreagă și mai ales guvernul ei, poate să exercite, dacă vrea, o mare presiune asupra Românilor din aceste țeri. Întrebarea e numai, dacă crede ori nu de cuviință să profite de posițiunea, pe care 'i-a creat-o regimul actual al Ungariei.

Dacă din cercurile bine informate, pe care le representă „Kolozsvár", ni se va spune, în ce sens și în ce grad se vor manifesta aceste înrîuriri, ne vom spune și noi părerea. Deocamdată nu scim decât un singur lucru: că oamenii politici ai Românilor din țerile coroanei ungare în marea lor maioritate vor resista tuturor înrîuririlor și vor consulta numai interesele comune. Nu scim însă până unde merge autoritatea lor.

Unul dintre corespondenții ḑiarului „Kolozsvár" dl Fr. Koós, este de părere, că „se înșeală aceia, care cred, că ḑiarele naționalităților nu merită nici o importanță".

„Cea mai mare parte a naționalităților, — ḑice d-sa, — jură în conținutul acestor ḑiare. Nu e dar' indiferent pentru noi, ce scriu ele. Redactorii dela ḑiarele naționalităților au în mânile lor o putere morală, cu care pot să facă mult bine, dar' și mult rĕu".

Se poate, că se vor fi găsind între colegii nostri germani, ba chiar și între cei români oameni înzestrați cu o putere atât de covêrșitoare. Noi însă am fost întimpinați cu cele mai aspre mustrări totdeauna, când am întrat fie câtuși de puțin în conflict cu sentimentul public al Românilor. Căci Românii sûnt oameni, care judecă fiesce-care cu mintea lui și simte fiesce-care cu inima lui, și sûnt în mijlocul lor oameni foarte inteligenți, foarte activi, foarte sciutori, oameni de o valoare netăgăduită, care au îmbĕtrânit luptând pentru causa națională, fără-ca să-'și fi putut câștiga autoritatea covêrșitoare, pe care puteau s'o aibă, dacă n'ar fi ținut prea mult la propria lor individualitate, la propriile lor convingeri, la propriile lor sentimente. Și dacă „Tribuna" e astăḑi cel mai rĕspândit și cel mai cetit dintre puținele organe de publicitate ale Românilor din țerile coroanei ungare, ea este ceea-ce este tocmai fiindcă noi n'am voit să ne impunem, ci ne-am dat totdeauna toată silința să exprimăm numai convingeri și sentimente împărtășite de marea maioritate a concetățenilor nostri români. Românii, și mai ales cei din Ardeal, sûnt un neam de oameni, care sciu ce vreau, și vreau, când vreau ceva, cu o statornicie, despre care Maghiarul nici măcar idee nu poate să-'și facă.

Și de aceea nici în casul acesta vorba nu poate fi despre părerea noastră, ci întrebarea este: care e sfatul, pentru care Românii sûnt accesibili și cine are să-'l dee, pentru-ca ei să-'l primească?

Noi de capul nostru n'avem să dăm nici unul. Și nu credem, că vor fi putênd alții ceea-ce noi nu putem, nu credem, că cineva în lumea aceasta se poate pronunța mai nainte de a se fi luat o înțelegere și mai nainte de a se fi lămurit situațiunea.

Raportatorul ḑiarului „Kolozsvár" își încheie darea de seamă cu următoarele constatări:

„România are dimpreună cu reservele 250 mii de soldați mobilisabili; are o dinastie legată de o mare familie; are un guvern înțelept, care de germanism tot atât de puțin poate să fie acusat, ca de muscalism.

„Atitudinea acestui guvern înțelept e în momentul acesta favorabilă în lupta ce purtăm contra agitatorilor nostri. Dinastia germană de sigur nu va permite să fim surprinși în viitorul apropiat, Și cele 150,000 de soldați de sigur, că sûnt gata

Foița „Tribunei".

Doine poporale.

I.

Astă-seară luna-i plină
Și bădița nu mai vine,
Ori 'i-e rĕu, ori nu 'i-e bine,
Ori maică-sa 'i-a fi dat
Astă-seară de cinat,
Dintr'un blid cam nespălat,
Și de mine 'și-a uitat.

II.

Tot îmi ḑice-a mea măicuță
Să mă las de-a mea drăguță.
Păn' soarele sus va sta,
Eu de ea nu m'oiu lăsa;
Căci mai bine flămênḑesc,
Decât să o părăsesc;
Și mai bine să murim,
Decât să ne despărțim.

III.

Frunḑă verde lemn uscat,
Mândra mea m'a înșelat.
Acuma-'s cinci ani de ḑile,
De când nu mai scap de tine;
Una o sciu foarte bine,
Că tu m'ai vrăjit pe mine;
Însă rog pe Dumneḑeu
Să mă ferească de rĕu;
Dumneḑeu să mă ferească
Și pe tin' să te orbească;
Să bați tu tîrgurile
Cum bat eu grădinile,
Și să te poarte moartea
Cum am umblat eu noaptea
Și 'mi-am perdut somnul meu,
Umblând după dragul tĕu.

IV.

Mândră, mândruleana mea,
Ascultă să-'ți spun ceva:
De când din cătane-am vint
Mult dor am dus pe pământ.

V.

Haida, mândră, să fugim
Pe dinsus de țintirim,
Unde-i iarba necosită
Și de rouă-acoperită;
Haida, mândră, să plecăm
Și roaua s'o scuturăm.

VI.

Măgheran brașovenesc,
Vai de mine, mult doresc
Cu badea să mă 'ntâlnesc,
Două vorbe să-'i grăiesc,
Apoi să mă despărțesc;
Să mă despărțesc cu dor,
Ca și luna dintr'un nor;
Să mă despărțesc cu jele,
Ca și luna dintre stele.

VII.

Dorul din Presaca 'n sus,
De pe fagi 'mi-'l-am adus,
De pe pari, de pe nuele,
De pe sprâncenele tele;
De pe fagi, de pe-o nuia,
De pe inimioara ta.

VIII.

Popă, când m'ai cununat,
Eu patru zloți buni 'ți-am dat,
Haide și mă descunună,
Că 'ți-oiu da o sută bună.

IX.

Dee-'ți, bade, Dumneḑeu,
Nici mai bine, nici mai rĕu,
Numai cum voiu ḑice eu:
Nouă boi în grajdul tĕu,
Nouă boi ca păunii
Să 'ți-'i mânci cu doftorii;
Nouă sute clăi de grâu,
Grâul să 'ți-'l îmblătesci,
Pe leacuri să-'l cheltuiesci;
Pe paie să lânceḑesci
Să-'ți aduci, bade, aminte
Că-i blăstĕm de oare-unde;
Nu-i blăstĕm dela măicuță,
Că-i blăstĕm dela drăguță.

X.

Bădiță, dragă bădiț,
Tot în gură mă săruți
Și la cisme nu te uiți,
Că 'mi-'s cârpite cu câlți.

XI.

Bĕtrânit-am, bĕtrânit,
Și din puteri am slăbit,
Dar' n'am bĕtrânit cosind,
Nici vara la fên strîngênd,
Fără eu am bĕtrânit:
Pe sub umbra sîlhelor,
Ținênd calea mândrelor.

să facă un lucru, adecă să țină pept, când puterea rusească ar călca pământul lor."

Câtă lipsă de bun simț politic în câteva cuvinte!

În coloanele unui diar guvernamental sûntem noi Românii din țerile aceste amenințați cu „Curcanii". Avem bunul simț de a le dice în fiesce-care di fraților nostri de preste Carpați să-'și caute de interesele lor și numai de ale lor, ear' de ale noastre să nu se preocupe, în trebile noastre să nu se amestece; vine însă un organ guvernamental de aici și ne spune, că tot se amestecă guvernul României și în treburile noastre, că el este favorabil luptei purtate contra noastră, că România are 250.000 de soldați, că dinastia germană a României nu va permite, ca adversarii nostri să fie surprinși. — De cine surprinși?

Ne reservăm a lămurì cestiune aaceasta.

Deocamdată ne mărginim a ne exprima convingerea, că nu este adevărat ceea-ce dl Sándor le spune cetitorilor diarului „Kolozsvár". Oamenii de stat ai României sûnt cu mult mai prudenți decât ca să primească rolul de partisani ai Maghiarilor contra noastră, căci, primind acest rol, ei 'și-ar crea o posițiune foarte grea față cu monarchia noastră, pentru-că, *„Dem das Eine gelingt, kann das Andere auch möglich scheinen"*.

Un singur lucru este adevărat: că guvernul României pune mai presus de toate interesele de desvoltare ale statului român și de aceea, ori-și-unde are vre-o înrîurire, profită de ea numai în sens împăciuitor, pentru-ca să se întărească pretutindenea convingerea, că consolidarea și întărirea statului român este în interesul ordinei și al desvoltării pacînice. Astfel și față cu noi, ba chiar mai ales față cu noi, nu numai guvernul României, ci și toate cercurile politice mai serioase din România, își impun acum și 'și-au impus totdeauna o reservă adese-ori — ca astădi — respingătoare. Numai un om foarte naiv poate să tragă din această reservă conclusiunea, că frații nostri de preste Carpați sûnt chiar mai mult ca indiferenți față cu noi. Căci dacă au ei înrîurire asupra noastră, avem și noi înrîurire asupra lor, și ar fi imprudent guvernul român, care ne-ar provoca să profităm de înrîurirea aceasta contra lui.

Am fi însă provocați, dacă ar fi adevărat ceea-ce li se spune concetățenilor nostri maghiari în coloanele guvernamentalului „Kolozsvár".

Și anume în împregiurările de astădi e bine, ca nici Românii, dar' nici Maghiarii să nu creadă asemenea lucruri.

Revistă politică.

Sibiiu, 15 Decemvrie st. v.

E puternică impresiunea ce a produs-o în Boemia eșirea deputaților germani din dietă. Însuflețirea poporațiunii germane de prin orașe și dela țeară e mare și se exprimă prin o mulțime de manifestațiuni, la care concurg și cele mai mici localități din țeară. „Mulțumim deputaților nostri pentru frumosul dar de Crăciun", se dice într'una din aceste resoluțiuni, despre „adevărata faptă bărbătească", vorbesce o altă resoluțiune și din toate transpiră spiritul unei hotărîte resistențe. Mulți alegători au asigurat apoi pe representanții lor de o necondiționată spriginire la nouele alegeri, repețească-se aceste de câte-ori se vor repetì.

Corespondentul parisian al diarului „N. Fr. Pr." primesce dela o persoană diplomatică următoarea ilustrare a situațiunii externe: Aici se admite cu toată hotărîrea, că înțelegerea între Germania și Rusia e un fapt complinit. Se crede, că la cas că Rusia se va încăiera cu Austria din causa afacerii bulgare, Germaniei 'i-se va da mână liberă față cu Francia. Existând temerea, că în acest cas Francia s'ar putè ușor încurca cu Germania și aliații acesteia, acì toți sûnt pătrunși de interesul, ca cestiunea bulgară să se resoalve în mod pacînic și să nu devină punctul de plecare al unor evenimente fatale. Repășirea lordului Churchill și perplexitățile cabinetului Salisbury se aduc deja în legătură cu o înțelegere germană-rusească. Oamenii sûnt și aici foarte dispuși a admite, că în politica de externe austriacă de asemenea se vor ivì schimbări, și scirilor ce vin în această privință din Petersburg se dă în câtva creděmênt. Politica Franciei — aceasta se accentuează cu deosebire — e cu desăvîrșire pacînică. Însuși ministrul de rěsboiu Boulanger se vede îndemnat a urgea singur numai două capitole principale din organisațiunea lui militară, punênd deocamdată în a doua linie celalalt plan de organisație, după care armata franceză ar avè să se mărească cu 50,000 soldați.

După scirile diarului berlinez „Kreuzzeitung", Rusia mobilisează mereu. În Rusia-de-Sud se fac pregătiri pentru o campanie în primăvară. În Odesa, în Crimea, în Basarabia și în Trans-Caucasia se îngrămădesc munițiuni și proviant; de asemenea se procurează cai pentru artilerie și tren. În Polonia și Littania nu se înarmează cu un sgomot așa mare, fiindcă armata de 150,000 oameni de acolo, care prin convocarea reservelor se poate mărì până la 300,000 oameni, se consideră ca o mască pentru înarmările dinlăuntru. Singur în Varșovia stă acum o divisie a gardei împreună cu infanterie și cavalerie, cu totul la 25,000 soldați.

Delegații bulgari au visitat și pe prințul Alexandru de Battenberg în Darmstadt. De acolo au plecat la Londra și numai după aceea vor merge la Paris.

Într'aceste în Bulgaria se continuă intrigile dușmane. După-ce tulburarea din Sistova n'a succes, emigranții bulgari din Constantinopol au predat marelui vezir un memorand, pe care acela, precum se împărtășesce acum din Sofia, 'l-a expedat deja la regența bulgară. Actul ce e subscris de 34 Bulgari se demite la cele mai vehemente insulte la adresa regenței și ministerului bulgar și culminează în pretențiunea, de a se delega pentru Bulgaria o comisiune internațională, spre a examina plângerile emigranților.

Situația.

Cetim în „Românul" dela 25 l. c.:

Se vede că sûntem condamnați a trăì într'o nesiguranță continuă. Groasa negură diplomatică ne închide ori-ce perspectivă. Și nu sûnt numai luni, sûnt ani de dile de când liniștea popoarelor a dispărut.

Relațiunile între puteri sûnt supuse la dese și surprindětoare schimbări. Calculul de astădi este spulberat de faptul de mâne. Când credem, că pacea este asigurată, de odată vedem, că se ridică un nor negru, amenințător, pe orisontul european. Și norul se întinde; întunecă atmosfera; este gata a-'și descărca tunetele și fulgerile. În acest moment însă un vênt contrar sparge norii, și radele păcii se revarsă din nou. Dar' nu pentru multă vreme, căci atmosfera repede își reia posomorîta-'i față.

Eacă tabloul situațiunii.

Atât în Orientul, cât și în Occidentul Europei pacea este aședată pe o temelie de năsip, și de aceea tot ce se face de către diplomație nu sûnt decât cârpeli, de natură a susținè un edificiu ce se clătină, pentru-ca cu atât mai sgomotoasă să-'i fie în urmă căderea.

Și căderea este inevitabilă. Aceasta este convingerea popoarelor, nevoite a se adăpostì într'un edificiu atât de șubred, care se clătină la ori-ce suflare de vênt.

Cum stăm astădi?

Dintr'o parte rěsună pace, dintr'alta se aude sgomotul prevestitor de rěsboiu. Pe când „Norddeutsche Allgemeine Zeitung", organul principelui de Bismarck, trece cu buretele preste gravele cuvinte, ce s'au rostit dilele trecute la adresa Franciei și Rusiei în faimoasa comisiune a Reichstag-ului, și asigură, că bunele relațiuni între cele trei puteri imperiale continuă a exista în interesul păcii europene, — „Morning Post", organul guvernului englez, simte necesitatea de a pune în vederea Turciei, că „hesitarea ei în momentele actuale ar silì pe guvernul Marei-Britanii să prevină amenințările Rusiei prin hotărîri și măsuri, care vor face pe Poarta să înțeleagă, că politica ei de astădi este cu desăvîrșire vătămătoare intereselor ei din Europa și Asia".

Fără îndoeală centrul activității diplomatice astădi este Berlinul. Cine ne poate însă garanta, că cuvintele oficiosului german vor avè atâta tărie, încât să se poată menținè pacea în Orientul Europei. Renunțat-a Rusia la marile ei pretențiuni asupra Bulgariei și dacă n'a renunțat ea, primì-va Austro-Ungaria o situațiune, pe care representanții ei au declarat-o ca inacceptabilă? Căci acì este cestiunea.

Starea lucrurilor, din câte se vede, pare a nu da dreptate oficiosului german. Și dacă acesta a scris cum a scris, credem că a exprimat mai mult speranța de a se ajunge la o înțelegere între Rusia și Austro-Ungaria prin mijlocirea Germaniei. Dar' între speranță și realitate, în fața contrastelor de interese dintre aceste două puteri, este o prăpastie, de asupra căreia chiar și principele Bismarck cu anevoie va isbutì să așede o punte de trecere.

Cum rămâne însă cu articolul furtunos al oficiosului englez? Este el numai o încercare de intimidare față cu Poarta, spre a o face să rupă legăturile cu Rusia, sau este prevestitorul unor hotărîri grave? Mai probabil este, că guvernul englez ia lucrul în serios. Totul atîrnă dela Poartă. Dacă aceasta va urma pe calea ce a apucat; dacă ea va continua a da ascultare Rusiei, Englitera va fi nevoită, fără de a mai ținè seamă de Turcia, să-'și asigure interesele sale orientale acolo, unde va crede mai nimerit. Și ea în acest cas, fiind vorba de a da înapoi influența morală și materială a Rusiei, va găsì de sigur sprigin și la alte puteri.

Dar' ori-cum ar fi, astădi trebue să constatăm, că situațiunea, cu tot limbagiul liniștit și pacînic al diarului „Norddeutsche Allgemeine Zeitung" nu s'a limpedit de loc; ea rămâne tot atât de încurcată cum a fost, și popoarele vor continua, după-cum s'au croit lucrurile, a plutì în nesiguranță, până-când ciasul hotărîrilor grave va fi sunat.

Cum s'ar și putè ajunge la un alt resultat în fața unei diplomații, care ceea-ce îți dă cu o mână, îți ia cu alta, care atunci, când trimbiță pacea, face pregătiri de rěsboiu, care adi te face să speri, pentru-ca mâne cu atât mai mare să-'ți fie decepțiunea.

Corespondențe particulare
ale „Tribunei".

Sălișteа, în 14 Decemvrie v. 1886.

(Sărbarea sf. Andreiu în Sălișteа.) Dacă vre-o comună din archidiecesă datoresce venerațiune dilei de sf. Andreiu, Sălișteа, pentru al cărei viitor s'a îngrijit metropolitul Șaguna, și după o sută de ani *per eminentiam* este datoare a o venera.

Un act de pietate s'a săvîrșit în biserica cea mare din Sălișteа în diua de 30 Noemvrie.

Ca de ani încoace, așa și în anul acesta, acea di a fost o di de rară sărbătoare și se va mărì acea sărbătoare pentru poporul românesc, în butul timpurilor vitrege, pentru-că așa ne dictează neîncetat memoria marelui archipăstor Șaguna.

Era o datină pe când trăia metropolitul Șaguna, ca în preseara de sf. Andreiu, preoții, învățătorii cu tinerimea scolară, fruntașii și bătrânii Sălișteei cu mic cu mare să se adune pentru a lua parte la un conduct cu facle, și totdeauna era impunător acel conduct.

Adi nu mai este așa. Adi tinerimea scolară, condusă de corpul ei didactic în frunte cu stindardul de odinioară, îmbrăcat acum în doliu, merge la biserică, pentru de a se pregătì în mod creștinesc pe diua următoare, de a putè lua parte la liturgie și parastas întru memoria reposatului Șaguna.

Așa s'a și întêmplat în diua de 30 Noemvrie. Toți au asistat cu pietate la serviciul Dděesc, la care au luat parte preoții îmbrăcați în haine de doliu, avênd în fruntea lor pe protopresbiterul tractual, un fiiu crescut de metropolitul Șaguna. Sûntem convinși, că acesta a sciut și va scì întotdeauna a stîrnì în noi simțul de pietate cuvenit binefăcătorului nostru.

Ca totdeauna, așa și în anul acesta s'a rostit un cuvênt ocasional de către un învățător, prin care s'a arătat însemnătatea dilei de sf. Andreiu pentru întreg poporul românesc și îndeosebi pentru Sălișteni.

Suma depusă în bani de metropolitul Șaguna pentru un fond scolar al bisericii noastre sûnt banii ce-'i competea, ca deputat dietal ales de cercul Sălișteei drept diurne (diete) la ședințele dietelor din Sibiiu și Cluj în anii 1863 și 1864.

Pentru de a se constata acea faptă generoasă, cât și spiritul cel ager și prevědětor al metropolitului Șaguna, cred a fi la loc, dacă voiu reproduce mai mult pentru aceia dintre on. cetitori, cari nu au cunoscință despre acest act fundațional, — al 5-lea punct întreg după-cum e și în original:

„*e*) ca la anul Domnului 1964 în a 9-lea Noemvrie să se țină sinod parochial la Sălișteа sub prețedința și conducerea succesorelui meu în scaunul archiepiscopesc și metropolitan, și cu intervenirea protopopului respectiv, și acolo să se constateze suma totală a fondului și după puterile fondului și cerințele timpului să se înființeze și să se amelioreze starea internă și externă a scoalei. Mai departe ca un amanet las iubiților mei Sălișteni, ca la candidarea de profesori să nu se seducă de vre-o patimă și părtinire, ci să fie curați la inimă, necăutând la locul nascerii recurentului, ci la procopseala lui.

„De aceea rog pe succesorul meu archiepiscop și metropolit, ca să fie cu toată stricteța la denumirea vre-unui candidat de profesor, căci această împregiurare este cardinală la un institut, ca profesorii să fie pe cât bărbați, învățați și maturi, pe atât și religioși și iubitori de religiunea și națiunea lor. Celelalte hotărâri pentru prosperarea acestui fond și a institutului las în mila lui Dumnedeu și în conscienciositatea succesorului și a fiilor mei Sălișteni. Dumnedeu cu noi, și cu ei pentru toți timpii!"

Să sperăm, că dacă nu mai curênd, cel putin în acea di profețită de metropolitul Șaguna, întreg poporul românesc va putè sărbătorì dupăcum se cuvine să fie sărbătorită diua onomastică a marelui metropolit Andreiu, întâiu chematul.

N.

Timișoara, 19 Decemvrie n. 1886.

Adunarea generală a „Reuniunii române de lectură" se ținù astădi Duminecă la 3 oare după ameadădi în suburbiul Fabric în localitatea cafenelei dela „3 Rose" sub presedința d-lui Nicolae Coșariu, vice-prețedintele reuniunii.

Adunarea generală a fost, putem dice — în împregiurările de față — binișor cercetată.

Mai nainte de a descrie decursul adunării generale, — cer voie a face o reprivire asupra activității acestei societăți de cultură, începênd dela înființarea ei până în diua de astădi, ca să vadă on. public cetitor român, că și noi Timișorenii, câți am mai rămas neinfiiciați de boala timpului, — în timpurile aceste critice, — nu durmim, ci din contră, în ciuda tuturor reuniunilor de maghiarisare, — lucrăm cu toate puterile spirituale și materiale, spre a ne cultiva în limba noastră maternă și spre a ne desvolta pe toate terenele de cultură, — fiindcă numai atunci vom fi în stare a pune stavilă cutropirii începute, și numai atuncia vom putè trăì în această țeară ca Români, dacă ne vom însușì toate calitățile bune ale altor națiuni mai culte.

Este lucru cunoscut, că românismul aicia în Timișoara, în capitala Bănatului, dispare între mulțimea nerománilor. Noi n'avem nici episcopie, nici cansistor, — unde să se ocrotească mai multă inteligență; n'avem nici baremi o familie aristocrată avută și vědută; nu putem să ne lăudăm nici cu un singur comerciant român cu o stare materială mai însemnată, dela care apoi să putem aștepta vre-un ajutor material, — ear' meseriașii nostri în parte mare au ajuns la sapă de lemn. — În astfel de împregiurări triste inteligența română din loc — deși mică la numěr, dar' zeloasă, încă în anul 1872, neavênd nici un institut de cultură mai înaltă românesc, a înființat „Reuniunea română de lectură".

Scopul acestei reuniuni este: de a stabilì un centru de convenire și întâlnire a tuturor Românilor din Timișoara și giur, mai departe de a forma un focular, a cărui pară încălditoare să se extindă și asupra altor Români mai din îndepărtare, de a întemeia o fundațiune spre a spriginì literatura și arta și după putință a ajutora și pe tinerii meseriași diligenți, dar' lipsiți de mijloacele materiale, — de a da ocasiune tuturor celor chemați a se cultiva și perfecționa în limba maternă parte prin cetirea opurilor bune și folositoare, parte prin conversare.

Poate să fie o reuniune cu mai frumoase și mai folositoare scopuri decât cele înșirate mai sus? Nu, și totuși reuniunea noastră la început nefiind spriginită din destul, — după o scurtă durată fu silită să-'și întrerupă activitatea.

În anul 1882 Românii de aici, vědêndu-se mai bine representați parte prin sucrescența, parte prin acuisițiuni noue de funcționari — de nou se sufulcară să-'și pună la cale reactivarea reuniunii lor, ceea-ce s'a și întêmplat, alegêndu-'și un comitet compus tot din bărbați bine meritați, în a căror frunte apoi stetea și stă și astădi veteranul inteligenței de aici, zelosul naționalist dl advocat Stefan Adam.

De atunci și până acum conducătorii reuniunii, sufletul tuturor întreprinderilor, oameni cu cuget și inimă curată n'au întrelăsat nici o ocasiune bine venită, a nu o folosì în favorul societății și a membrilor ei.

Comitetul reuniunii din capul locului a îmbrățișat cu căldură arta musicală, — înființând un cor vocal din dame și bărbați, a compus din tinerii nostri industriași o trupă de călușeri costumați pe spesele reuniunii, a adunat o mică bi-

bliotecă, a arangiat concerte și prelegeri publice, a dat impuls la arangiarea de baluri de elită, — cu un cuvênt: a făcut tot ce a putut, spre a întroduce și aici la noi o vieață socială română.

Prosperarea și înflorirea reuniunii noastre, precum și succesele îmbucurătoare ale ostenelelor conducătorilor ei nu le veniau la socoteală unor oameni ambițioși, au trebuit dar' să arunce sămênța discordiei între membrii reuniunii. D-ḑeu însă nu le-a ajutat! A urmat apoi nefericita dislocare a funcționarilor de stat. Această dispositiune „patriotică" — ce e drept — ne-a slăbit încâtva, reducêndu-ni-se numărul membrilor; existența societății însă tot nu s'a putut sguduì, — și așa cu ajutorul bunului Dumneḑeu ajunserăm și la adunarea generală din ăst-an.

Dl Nicolae Coșariu, vice-președintele reuniunii, după-ce motivà absentarea dlui președinte St. Adam, ocupând scaunul presidențial, declarà ședința adunării generale de deschisă.

S'a cetit raportul comitetului despre activitatea reuniunii de pe anul expirat, compus cu multă diligență de neobositul domn secretar G. Trăilă, paroch gr.-cat.; acest raport apoi fù cu multă satisfacțiune luat la cunoscință.

Din acest raport se vede, că și în anul acesta, ca și în anii trecuți comitetul 'și-a împlinit misiunea, a procurat pe seama reuniunii toate ḑiarele române din țeara noastră, a arangiat în preseara anului nou o petrecere socială, cu care ocasiune s'a representat și piesa teatrală „Rămășagul" de V. Alexandri, de diletanți și a înmulțit biblioteca cu unele opuri de valoare.

După-ce s'a revăḑut rațiociniul dlui cassar, Pascu Milu și aflându-se în ordine 'i-s'a dat absolutor, și după-ce se statorì budgetul pe anul viitor, se păși la alegerea comitetului.

Adunarea generală fiind pe deplin mulțumită cu activitatea comitetului, în semn de recunoscință îl declarà de reales cu unanimitate, numai locurile vacante s'au umplut de nou.

Nemai fiind alte obiecte de pertractat ședința adunării se ridicà.

Eată dar' activitatea Românilor din Timișoara! Să lăudăm această întreprindere, pentru-că prin întruniri și petreceri sociale se desvoaltă mai ușor sentimentul de naționalitate, și pentru-că reuniunile de lectură sûnt mijlocul cel mai bun de a paralisa încercările de maghiarisare! Să ne vedem mai adese-ori în localitatea societății, la petrecerile și întrunirile acestei societăți de cultură! Dumneḑeu cu noi și cu causa noastră!

iu.

Cronică.

Maiestatea Sa a dăruit pentru clădirea bisericii gr.-cat. din Bistra-de-jos 150 fl.

*

Numiri militare. Maiestatea Sa a numit prin decretul din 23 Decemvrie n. de sublocotenenți în reservă cu rangul dela 1 Ianuarie 1887 pe următorii voluntari: Paul Ciompa la al 56 reg. de inf.; Aurel Diaconovich la al 43 reg.; Stefan Popovici la al 2 reg.; Lad. Constantin de Făgăraș la al 34 reg.; Nestor Vărăreanu la al 63 reg.; Sabin Popovici-Barcianu la al 31 reg.; Aurel Radu la al 33 reg.; Moise Savu la al 28 reg.; Emeric Pop de Grid la al 12 reg. art.; de cadet substitut de ofițer pe voluntarul Grigorie Bârseanu la al 2 reg., — ear' de cadet pe voluntarul Alexandru Bireescu la al 43 reg.

*

În comitetul comitatens al comitatului Bistrița-Năsăud sûnt aleși pentru cercul electoral al Năsăudului următorii membri: Georgiu Moisil, vicar; Dr. Const. Moisil, profesor; Ioan Ciocan, dir. fond.; Ioachim Mureșan, adv. și secretarul fond.; Gavrilă Scridon, profesor; Ioan Purceillă, căpitan c.-r. pens.; Petru Vertic, preot gr.-cat. Mocod; Ioan Macaveiu, preot gr.-cat. Năsăud; Nicolae Rusu, proto-jude cercual în Năsăud și Dr. Havas Iuliu, inspector de scoale.

*

Cea mai nouă afacere financiară de stat în Ungaria. În Ungaria se pregătesce un nou vifor în contra contelui Széchényi și anume pentru trecerea preste cheltuelile preliminate expositiei, cari deocamdată se urcă la suma de 1,140.000 fl. și probabil se va mai suì cu 250 mii fl. Ar trebuì omul să ridă asupra proiectului, dacă nu s'ar deschide o tristă privire în administrația maghiară. Expositia ungară avea să coste la început 700.000 fl., dar' de fapt ea a consumat suma de 3,500.000 fl. Dacă cetesce omul singuraticele treceri preste preliminar, capeți impresia unei farse. Pentru dulapuri și decorațiuni a fost preliminată suma de 60.000 fl.; trecerea preste preliminar se urcă la $^1/_4$ de milion. Clădirile aveau să coste 366.000 fl.; de fapt s'au cheltuit pentru clădiri 1,333.000 fl. Tipărirea catalogului de expositie a fost preliminat cu 20.000 fl., tipăritura a costat însă 85.000 fl. Paza, pompierii și poliția au consumat frumoasa sumă de 288.236 fl. Musica a costat 30.000 fl. Acesta e epilogul dispositiei șoviniste eșită la iveală cu prilegiul expositiei. In contra contelui Széchényi se va nasce un nou vifor și e posibil, că dînsul va cădè jertfă acestui vifor.

*

Casuri de moarte. Ieri a răposat în Brașov presidentul eforiei scoalelor gr.-or. de acolo, dl Constantin Popasu, fratele Preasfinției Sale dlui episcop din Caransebeș, Ioan Popasu.

— La 25 l. c. a răposat în Poiana Sibiiului pictorul român, Constantin Georgescu în etate de 43 ani.

*

Omor. În Cujir a omorît în 21 l. c. n. locuitorul de acolo Ioan Dubleș pe adjunctul notarial Ioan Alexie, fiindcă acesta a avut a duce în deplinire o execuție cântra lui Dubleș.

*

O scenă sângeroasă. Ḑiarului „Pester Lloyd" 'i-se scrie din Rab cu datul 24 Decemvrie n. următoarele: „În noaptea de ieri spre astăḑi s'a întêmplat o mare nenorocire în birtul numit „Zur Pfeife" din strada Teleki. Voluntarul Oscar Raum, fiiul unui hotelier onest de aici, își petrecea în amintitul birt cu mai mulți prietini ai sei, dintre cari și cu practicantul de economie Desider Sághi. Se ḑice, că tinerii ar fi beut mai mult, decât se cuvine. O versiune spune, că s'a născut ceartă între acesti doi prietini, o altă versiune ḑice, că s'ar fi făcut numai din o parte cât și din alta glume nepotrivite; constatat e însă, că voluntarul Raum 'și-a scos baioneta din teacă și a aruncat-o asupra prietinului seu Sághi, așa încât baioneta a pătruns deasupra ochiului stâng în frunte atât de adânc, încât Sághi rănit de moarte a căḑut la pământ. Medicul, care a sosit în grabă, nu a mai putut presta nici un ajutor, ci a trebuit să constateze moartea lui Sághi întêmplată aproape imediat după lovitura primită. Iritațiunea s'a mărit încă între martorii acestei scene, când fratele lui Sághi în desperația sa a încercat să omoare pe făptuitor. Raum nu se apărà, ci deschise peptul și ḑise: „prietine! nimeresce bine, D-ḑeu te va binecuvênta". Dar' lumea din împregiur nu lăsà ca să-'și răsbune fratele pe frate, și o patrolă militară sosită la birt îl luà pe Raum și-'l duse în arest. Sensația în oraș e mare în urma acestui omor.

*

O desgropare interesantă s'a efectuit în viile din Promontor. S'au desgropat trei arătători de miluri de pe timpul lui Marc Aurel și prin aceasta a succes a se afla și o parte din drumul vechiu roman de pe atunci. Afară de aceea s'a mai aflat un sicriu de băiat și mai multe monede de pe timpul lui Probus.

*

Generalul român Barozzi și colonelul Boiceanu, cari dela începutul lui Decemvrie se aflau în institutul geografic din Viena pentru a-'și urma studiile, s'au reîntors la Bucuresci.

*

Un accident nenorocos al vice-admiralului baronul Sterneck. Din Pola se anunță, că baronul Sterneck și cu el 22 de membri ai marinei noastre au ajuns Marți în o primeḑie nu prea mică, dar' au putut fi scăpați. Vice-admiralul a voit a trece împreună cu căpitanul Rohrscheid și cu locotenentul Basso dela corabia „Radetzky" pe corabia „Taurus". Vasul, care îl conduceau 20 mateloți, avea dela început a se lupta cu mari greutăți, deodată a fost răsturnat de un val, și toți cei din luntre căḑură în mare. A succes însă unui ajutor venit în grabă a-'i scăpa pe toți.

*

Baia reginei de Madagascar. Ca un semn de prietenie între Madagascar și Francia, ḑice „Pester Lloyd", ar fi și aceea, că residentul francez de acolo Le Myre de Vilers a fost invitat a lua parte la baia ce o luà regina de 24 ani în presența ministrilor și a tuturor funcționarilor de curte. Despre această ceremonie, care se repetă la fiecare an, 'i-se scriu numitului ḑiar următoarele: Luarea băii din partea reginei s'a întêmplat cu mare ceremonie în Tanavarino. Residentului francez 'i-s'a dat locul de onoare pe un taburet față în față cu regina. Și ceialalți agenți diplomatici au luat parte la această ceremonie, dar' în urma unui obiceiu vechiu, trebuiau să șeaḑă pe jos. După baie se împodobì regina cu giuvaericale de mărgean și aur, dăruite din partea presidentului republicei franceze. La sfîrșit au fost stropiți toți cei presenți cu apa, în care s'a scăldat regina.

Statistica

populațiunii rurale săsesci în Transilvania.

De Dr. O. de Meltzl.

(Urmare.)

2. Populațiunea absolută după naționalități.

Autorul își pune două întrebări în privința referențelor naționalităților în comunele săsesci: a) în ce relațiune numerică stauAșii și nesașii la olaltă? b) cât e de mare propagațiunea elementului nesas și aceea a Șașilor?

După numărarea din anul 1880 locuiau în cele 227 comune 142,999 suflete cu limbă maternă germană, 107,483 suflete cu limbă maternă negermană. Suma: 250,482 suflete.

Șașii fac dar' 57.1 procente, ear' nesașii 42.9 procente. Autorul crede însă, că elementul german e mai însămnat precum îl arată cifrele aceste. Cifrele s'au aflat așa, că s'a adăugat numărul celor 8557 „necunoscători de limbă" (copíi, muți) în proporțiune la respectivele naționalități. Procedura ar fi exactă, dacă n'ar trebuì considerat, după părerea autorului, că Șașii sûnt în comunele respective autohtoni, prin urmare trebue să se numere o parte mai mare din „necunoscătorii de limbă" la ei, decât lângă celelalte naționalități, care consistă în mare parte din lucrători etc. fără locuință stabilă în comună.

Ce se atinge de împărțirea Șașilor și nesașilor pe comunele singuratice, este elementul negerman în 77 comune în maioritate absolută, cel german în 150 comune. Cele mai curate comune săsesci (preste 90 procente Șași) sûnt: Cisnădioara, Dedrat, Bateș, Filetelnic, Ighișul-de-jos, Seleușul-mic, Măgheruș, Senăruș, Ighișul-de-sus. 17 comune au o populațiune săsească de 80—90 procente, 34 comune de 70—80 procente, 51 comune de 60—70 procente, 39 de 50—60 procente, 42 comune de 40—50 procente, 15 comune de 30—40 procente, 7 comune de 20—30 procente. Comune cu populațiune săsească de 10—20% și sub 10% sûnt: Lughig, Boarta, Tătărlaca, Boian, Pocisoara, Vesăud, Avrig, Blăjel, Șmig, Romos, Iacheș, Berghiș, Noul (comitatul Têrnavei.)

Deși multe comune arată un număr mic de Șași, totuși ele — după părerea autorului — nu 'și-au perdut caracterul săsesc, deoare-ce posesiunea și inteligența e pe partea Șașilor. Așa de ex. în comuna Roșia (com. Sibiiului) numără elementul săsesc numai 47.2 procente, cele nesăsesci 52.8 precente, ear' posesiunea de pământ e cu 92.6 procente în mâni săsesci și numai 7.4 procente într'alte mâni. Asemenea în comuna Noul (com. Sibiiului). Populațiunea negermană în cele 227 comune e compusă din:

	suflete.			
Români	87.564	sau	34.9	a populațiunii totale
Țigani	13.190	„	5.3	„ „
Maghiari	6.314	„	2.5	„ „
Alte nat.	415	„	0.2.	„ „

Românii formează deci maioritatea procumpănitoare a populațiunii negermane. Maioritatea absolută o formează Românii în 40 comune și în 13 comune maioritatea relativă. Românii sûnt lățiți mai preste toate comunele. O singură comună, Cisnădioara (com. Sibiiului) n'are nici un locuitor român. Mai numeroși sûnt Românii în grupul sud-vestic, în cercul Sibiiului și al Brașovului, mai puțin lățiți sûnt în grupul mijlociu și cel mai puțin în grupul nordic. În 10 comune face numărul Românilor preste 1000 suflete, în 55 comune preste 500 suflete.

Elementul cel mai numeros după Români sûnt Țiganii. Numărul lor e după-cum am văḑut deja 13.190. Pe o comună vin 58.1 Țigani. Un număr destul de considerabil. Autorul află causa numărului celui mare al Țiganilor în comunele săsesci în referențele politico-administrative ale Transilvaniei de mai nainte. Fostul teritor săsesc a fost totdeauna pământ liber, unde nu se cunoscea iobăgia, motiv destul ca să tragă Țiganii la teritorul acesta.

Ce se atinge de Maghiari numărul lor de 6314 suflete e nemăsurat de mare. Autorul află causa acestei împregiurări într'aceea, că în toate locurile, unde există oficii, întreprinderi de ale statului etc. personalul s'a numărat între Maghiari; mai departe, că Săcuii imigrează din causa referențelor economice celor rele în număr mai mare în comunele săsesci.

Jidovi sûnt puțini în comunele săsesci, adecă 1304 suflete. Mai tare representați sûnt în comunele din grupul nordic, în care locuesc 767 Jidovi.

În privința întrebării a doua, dacă populațiunea săsească cresce în proporțiune mai mare sau mai mică, ca celelalte naționalități representate în comunele săsesci, autorul ajunge la următoarele resultate:

În anii, în care se făcù numărarea populațiunii, s'au numărat:

	1857	1880	
Șași	141.840.	142.999	suflete.
Români	92.906.	87.564	„
Maghiari	3.560.	6.314	„
Diverși	10.333.	13.605	„
	248.639.	250.482	suflete.

Din populațiunea totală formau deci:

	1857	1880	
Șașii	57.0.	57.1	procente.
Românii	37.4.	34.9	„
Maghiarii	1.4.	2.5	„
Diverși	4.2.	5.5	„

Șașii ar fi câștigat deci față cu celelalte naționalități numai cu 0.5 procente. Numărul Românilor însă ar fi scăḑut cu 5342, ce face 5.7 procente, sau 0.24 procente anual. Causele ar fi de a se afla în condițiunile de existență, care s'au mai îngreunat. Românii au posesiune de pământ puțină, ear' venitul din economie a fost în împregiurările de astăḑi mic, așa încât nu e mirare, dacă emigrarea în România a luat extensiuni mai mari.

Înmulțirea Maghiarilor în comunele săsesci o explică autorul odată cu numărarea deosebită, ca în anii precedenți, ear' de altă parte cu emigrarea din alte comune. Nu însă cu o capacitate deosebită de propagare.

Conclusiunile finale ale autorului sûnt: Un pericol pentru Șași de a fi întrecuți ar putè să existe numai din partea Românilor, cari fac 34.9 procente din populațiunea totală a așa numitelor comune săsesci. Dar' nici pericolul acesta nu e de a se teme. Deși Românii posed putere mai mare de propagațiune, totuși referențele de traiu pun stavile înmulțirii lor. Posesiunea e în mâna Șașilor și pericolul, ca Șașii să fie întrecuți prin destoinicia economică a Românilor, ar fi tare departe.

Din partea Maghiarilor n'au de a se teme Șașii de nici un pericol. O absorpțiune a populațiunii săsesci prin cea maghiară e absolut exclusă. Maghiarii sûnt prea slabi pentru așa ceva. Și dacă n'ar face Românii 34.9 procente a populațiunii, ci Maghiarii, totuși pericolul pentru Șași n'ar fi mai mare.

3. Mișcarea populațiunii.

a) Căsătorii. Cifra căsătoriilor între Șași este mare. În anul 1883 s'au încheiat 1391 căsătorii. La o populațiune de 151.072 suflete vin pe 1000 suflete 9.20 căsătorii. În anii premergători cifra aceasta ar fi fost mai mare, adecă în mijlociu 10.3 căsători. Față cu toată Ungaria-Trensilvania cu 10.1 și cu alte țeri d. e. Austria cu 8.5, Prusia cu 8.0, România cu 6.7 căsătorii, frecuența este mai mare. Nu este însă de uitat, că populațiunea orășenească nu este aici cuprinsă, ce poate ar schimba resultatul.

b) Căsătorii mestecate se fac relativ des, considerând, că e vorba numai de populațiune rurală. În 15 ani din 1865—1879 s'au încheiat 370 căsătorii mixte. Mai des se încheie astfel de căsătorii în grupul Sibiiului și Brașovului. Confesiunea părților nu se arată în detail, dar' se susține, că prevalează căsătoriile încheiate cu romano-catolici.

c) Concubinate. Aceste sûnt în unele părți destul de numeroase. În anul 1883 a fost numărul lor în 114 comune 258. Numărul cel mai mare îl arată grupul vestic. Așa comuna Berghin (cu 738 suflete) numără 22, Vingard (cu 616 suflete) 4, Ungurei (cu 834 suflete) 4 concubinate.

(Va urma.)

Varietăți.

(Rivalul gazului natural.) Când gazul natural fu descoperit, lumea credea că „Acme" de luminare s'a găsit. Dar' precum se scie Americanul gândesce, încearcă, socotesce și la fine ese cu ceva la lumină. Astfel e casul, de care mă interesez astăḑi. Mister J. J. Johnson din Columbiana, statul Ohio, a inventat un procedeu de fabricare de gaz, care reduce reputația gazului natural la zero. Johnson a lucrat la invenția sa 2 ani deplini ḑiua și în multe casuri noaptea, și resultatul e miraculos. Principalul mașinei e o sistemă de sifoane și aerul este forțat alternativ prin apă și oleu, formând gaz. Primul experiment complet făcut de dl Johnson cu mașina resultă în obținerea de 450,000 picioare cubice de gaz dintr'un butoiu oleu. După-ce această cantitate imensă de gaz e obținută, grosimea oleului produsă și rămasă în butoiu, are valoarea întregului butoiu de oleu. Prin urmare, acest gaz e mai ieftin decât lumina ḑilei, căci după obținerea gazului pentru lumină și căldură, valoarea originalului material e intactă. După examinarea mașinei de către experți și a gazului produs de către chimistii universității Harvard, dreptul invențiunii fu cedat de dl Johnson unui sindicat de capitalisti pentru un milion dolari pentru 5 ani pentru statele Ohio, Illinois, Indiana și Pensilvania; și unui alt sindicat pentru 5000,000 dolari pe an restul Statelor-Unite, afară de teritor. Cumpărătorii din urmă vor căuta a perfecționa sistema, și se afirmă positiv, că la urma experiențelor ce se proiectează, un milion de picioare cubice de gaz vor fi produse dintr'un butoiu de oleu. Când invențiunea va fi perfecționată, ea va fi transmisă și lumei vechi, și pregătiți puteți fi pentru minuni!

(Un elefant hoț.) Joi de dimineață, elefantul principal din Circul Voolwich, eșì din locul seu rupênd grajdul. Ajuns în stradă, el se îndreptà după lumina felinarului spre o barieră, care închidea întrarea în o curte, o resturnà, apoi se îndreptà spre casa ce precede curtea aceasta. Ușa casei fiind închisă și resistând la loviturile elefantului, el se întoarse spre o fereastră, prin care zărì pe masă rămășițele dela un prânḑ ce-'l luase stăpânul casei. Elefantul sparse geamurile, băgà trompa prin fereastră, luà tot ce era pe masă de mâncat, și resturnà apoi toate farfuriile. Erau 4 oare de dimineață. Sgomotul sculà pe toți chiriașii. Stăpâna casei, armată cu un baston, scoboară scara. Întrând în casă, zărì trompa paquidermului, pe care o luà drept brațul vreunui hoț și îi dete o lovitură violentă de baston, strigând: ajutor! hoții! Elefantul scoase și dînsul un urlet teribil, care respândì teroare în casă. Atunci toți chiriașii venind în cămeși cu câte un felinar în mână, constatară presența elefantului, care agita trompa cu o mânie violentă. După o oară, venind stăpânul circului, elefantul fu reintegrat în domiciliul seu legal. Publicul este indignat, fiindcă paquidermul nu va trece prin poliția corecțională.

(Visita unui leu.) Celebrul domesticitor de fiare Bidel zace acum la Paris, bolnav de o paralisă parțială. Leul seu gigantic „Sultan", pe care-'l crescuse și domesticise Bidel însuși, exprimase atât de sgomotos dorul după stăpânul seu, că se luase hotărîrea a-'i permite facerea unei visite la paralisatul Bidel. Trei păzitori aduseră pe „Sultan" în lanțuri în camera bolnavului. Îndată-ce leul văḑù pe pătimaș, alergà la dînsul și începù a-'i arăta compătimirea lui, a-'i linge obrazul și mânile și a-'i exprima părerea sa de rău; apoi se culcà lângă pat și nu voì să mai părăsească pe iubitul seu stăpân. Numai după-ce Bidel îi ordonà să se ducă, arătându-'i ușa, visitătorul eșì supus, dar' întristat, uitându-se adesea înapoi la stăpânul seu.

Redactor responsabil: **Aurel Popa.**

Economic.

Piața din Mediaș, 23 Dec. Grâu hectolitra fl. 4.80 până fl. 5.25; grâu mestecat fl. 3.80 până fl 4.20; sěcara fl. 3.15 până fl. 3.25; orḑul —.— până fl. —.—; ověsul fl. 1.90 până fl. 2.—; cucuruzul fl. 2 80 până fl. 3.25; seminţa de cânepă fl. 3.— până fl. 3.50; crumpenele fl. 1.30 până fl. 1.60; mělaiul hectolitra fl. —.— până fl. 8.—; mazerea fl. 4.— până fl. 4.50; fasolea fl. 3.50 până fl. 3.75; lintea fl. —.— până fl. —.—; chiminul (sěcăreaua) fl. 38.— până fl. 40.—; sěu brut 100 kilograms fl. 18.— până fl. 22.—; lumini de sěu věrsate fl. 44.— până fl. 46.—; unsoarea de porc fl. 55.— până fl. 60.—; slănina fl. 45.— până fl. 50.—; cânepa fl. 34.— până fl. 37.—; fěnul fl. 1.40 până fl. 1.80; săpunul 100 bucăţi fl. 20.— până fl. 40.—; spirtul gradul 9 cr.; carnea de vită chilo — până 32 cr.; carnea de viţel 24 până 32 cr.; carnea de porc 44 cr.

Piața cerealelor din Portul Brăila.

Raportor Nicolai V. Perlea, Brăila.

Operaţiile efectuite în 9 şi 10 Decemvrie 1886.

Věnḑětorii	Cumpěrătorii	felul	hectol.	greut. libre	preţul lei în aur
Sasu	Bloch	Porumb	1500	58½	6.10
Dimitriadi	Dimitrian	Grâu	600	60¼	11.90
Bloch	Bellet	„	5200	58	10.30
Grossovici	Zvetovici	„	1200	59	11.10
„	„	„	2400	58½	10.85
Chrisoveloni	Sechiari	„	3250	57½	10.62½
L. Maris	Feitler	Sěcară	1000	54	6.25
Tetene	Chrisoveloni	Orḑ	2700	41⅓	3.80
Chrisoveloni	Peirano	Porumb	2400	59½	7.35
„	„	„	800	60¾	7.67½
„	„	„	800	62¼	7.90
Frischman	„	„	1100	56½	7.05
„	„	Porb. nou	1400	57¼	5.45
Bach	„	Grâu	2450	56	10.45
Stamatopolo	G. Mendl	„	5000	59¼	11.—
Vrioni	Marcheto	„	1000	57¾	10.35
Bach	G. Mendl	„	4000	61	12.60
Suca	Christoforato	„	1000	57½	11.30
Cotti	L. Mendl	Sěcară	2000	54	6.20
Marghiloman	Nicolopolo	Fasole	1200	%	12.—
Nicolopulo	Cohen	Fasole K.	45000	%	11.—
Foca	„	„	60000	%	10.75
Carandino	Chrisoveloni	Orḑ	2000	44½	4.20

Agiul 16.90—17 la %.

Operaţiile efectuite în 11 şi 12 Decemvrie 1886.

Dimitriadi	Emberico	Grâu	2800	58¾	10.60
„	„	„	2000	60½	11.80
Chrisoveloni	Feitler	„	4000	56	9.95
Cotti	G. Mendl	„	1600	60½	12.55
„	„	„	1200	59	11.55
Gardeli	„	„	1900	59	11.50
Matheo	„	„	2500	59½	11.60
Emberico	Fehner	„	3000	58	10.50
„	G. Mendl	„	3500	60¼	11.50
Politi	Mila	„	3200	57½	10.30
Cuşof	„	„	2800	58¾	11.52½
Sasu	L. Mendl	Porumb	3000	63	7.95
Marghiloman	Peirano	„ v.	840	61¼	7.75
Matheo	„	„ mixt	1000	58½	6.80
„	„	„ „	900	58½	6.60
Sasu	Schmierer	„ nou	900	58	5.80
„	„	„ „	800	57½	5.60
Grimani	„	Sěcară	700	56	6.30
Matheo	Chrisoveloni	Orḑ	1400	41	3.67½

LOTERIE.

Tragerea din 24 Decemvrie st. n.

Timişoara: 48 58 20 45 73.
Viena: 58 67 1 72 65.

[375] 7—7

Patine

de deosebite sisteme **probate** recomandă în cea mai **bogată alegere**

cu cele mai ieftine preţuri

Carol F. Jickeli

în Sibiiu.

Negutătoria de fer (Piața mică), Trafica mare reg. ung. de tutun (Piața mare).

La cerere se trimit preţurile cu întoarcerea postei.

(Şurupuri singuratice încă se vênd.)

Biblioteca ilustrată pentru copii.

		fl. cr.
Abecedarul de Animale	broş.	—.40
Abecedarul Păpuşei	„	—.40
Cenuşăreasa, poveste	„	—.40
Domnul Mistriţel, poveste	„	—.40
Lupul, capra şi ieḑii, poveste	„	—.40
Motanul încălţat, poveste	„	—.40
Piticul galben, poveste	„	—.40
Prichindelul, poveste	„	—.40
Tichintia roşie, poveste	„	—.40
Ḑinele sau cele douě surori, poveste	„	—.40
Cum te înveţi la tinereţe aşa rěmâni la bětrâneţe	„	—.25
Cinstesce pe tatăl şi pe mama, ca sě-'ţi fie ţie bine	„	—.25
Cine mânecă nu întunecă	„	—.25
Glume şi istorii pentru mici copii	„	—.63
Bucuria şi veselia copiilor	„	—.63
Petru şi Florica	„	—.63
Cinci-ḑeci de istorioare morale	cartonat	—.60
Loango, povestire de Fr. Hoffmann	„	—.45
Cei şepte corbi, basm	„	—.75
Mărioara şi Petrică, basm	„	—.75
Piticul muntelui, basm	„	—.75
Genoveva de Brabant	„	1.50
Trei istorioare frumoase	„	2.50
Din vieaţa copilărească, mici poesii pentru copii, de Alma	„	2.50
Oberon, sau Cornul minunat, basm	„	—.75
Prinţul sparge-alună şi Regele şoarecilor, basm	„	—.75
Guliver în ţeara piticilor, basm	„	—.75
Guliver în ţeara uriaşilor, basm	„	—.75
Flautul magic, basm	„	—.75
Aladin sau Lampa fermecată	„	—.75
Animale domestice, cu text potrivit	„	1.—
Animale sělbatice, cu text potrivit	„	1.50
Călětoriile minunate ale lui Guliver la uriaşi şi la pitici, douě basme	„	1.50
Poveşti pentru copii, trei basme	„	2.50
Basme vestite, trei basme	„	2.50
Istoria naturală pentru copii, (Animale domestice şi animale sělbatice)	„	2.50
Bucuria copiilor, adunare de poveşti şi basme frumoase	„	5.—

Libăria lui W. Krafft

în Sibiiu. [378] 3—3

NB. Când primesc banii cu comanda, se expedează susnumitele cărţi francat.

Deschidem abonament

pe anul 1887

la

„Amicul Familiei."

Revistă beletristică şi enciclopedică-literară — cu ilustraţiuni. Cursul XI. — Anul 1887. Va eşi în 1-a şi 15-a ḑi a lunei în numeri câte de 2—3 coale; şi va publica poesii, romanuri, novele, schiţe, piese teatrale, studii sociale, articoli scientifici, amănunte de instrucţiune şi distracţiune ş. a. Preţul de abonament pe anul întreg e 4 fl. — Pentru România 10 franci — lei n. plătibili şi în bilete de bancă şi în timbre postale.

„Preotul Român."

Revistă bisericească, scolastică şi literară. Cursul XIII. — Anul 1887. Va eşi în broşuri lunare câte de 2¾—3¼ coale; şi va publica articoli din sfera tuturor sciinţelor teologice şi între acestea mulţime de predice pe Dumineci, sěrbători şi diverse ocasiuni, — mai departe studii pedagogice-didactice şi scientifice-literare. Preţul pe anul întreg e 4 fl. — Pentru România 10 franci — lei noi plătibili şi în bilete de bancă şi în timbre postale.

☞ Abonenţii vor primi unele premii de valoare şi-'şi vor putè procura cu preţuri reduse numěroase opuri din ediţiunea noastră.

Colectanţii primesc gratis tot al patrulea exemplar.

═ Numeri de probă se trimit gratis ori-cui cere. ═

Tragem mai departe atenţiunea publicului nostru cetitor şi asupra tuturor scrierilor apărute în ediţiunea noastră şi anunţate în un catalog deosebit ce se trimite gratis ori-cui îl cere. Ear' în apropierea sěrbătorilor Crăciunului şi a anului nou, ne luăm voia a recomanda, pre lûngă alte numěroase scrieri pentru tinerime ce se află de vêndare la noi, ca — **dar potrivit de sěrbători** — următoarele **Cărţi de rugăciuni:**

Mărgăritarul sufletului. Carte bogată de rugăciuni şi cântări bisericesci foarte frumos ilustrată. Numěră preste 300 pagine. Preţul unui exemplar broşurat e 40 cr., legat 50 cr., legat în pânză 60 cr., legat mai fin 80 cr. — 1 fl., în legătură de lux 1.50—2.50.

Micul mărgăritar sufletesc. Cărticică de rugăciuni şi cântări bisericesci — frumos ilustrată, pentru prunci scolari de ambe sexele. Cu aprobarea Jurisdicţiunii sup. bisericesci. Preţul unui exempl. broş. e 15 cr., — legat 22 cr., legat în pânză 26 cr.

Cărticică de rugăciuni şi cântări pentru pruncii scolari de ambe sexele. Cu mai multe icoane frumoase. Preţul unui exemplar trimis franco e 10 cr.; — 50 exemplare costau 3 fl.; 100 exemplare 5 fl. v. a. (Ediţiune pentru gr.-cat. şi altă ediţiune pentru gr.-or. Sě se noteze: care ediţiune se cere.)

Visul Preacuratei şi Presântei Născětoare de Dḑeu, urmat de cele mai frumoase rugăciuni cătră Mama Domnului şi cătră Dl n. Isus Christos, cu ilustr. Preţul unui exempl. trimis franco e 10 cr., 50 ex. 3 fl., 100 5 fl. v. a.

A se adresa la **„Cancelaria Negrutiu"** în Gherla — Szamosujvár — Transilvania.

Unde se cumpără şi **Acţii** dela **„Albina", „Furnica", „Timişiana", „Ardeleana", „Economul"** şi **„Transilvania".** [383] 1

În ciuda

vremurilor vecinic rele [361] 6
dau 10 scumpeturi
mai pe nimic, numai pe 2 florini;
cine nu-'i are, sě facă datorii,
sě-'şi cumpere minunea de marfă,
căci în adevěr se plătesce.

Toate 10 obiecte preţioase,

o bucată avênd singur o valoare mai mare, decât costă toate la olaltă, între ele un orologiu mergênd punctuos,

costă la olaltă numai 2 fl.

1 orologiu de bronză mergênd punctuos, exact, regulat, cu garanţie.
1 port-ţigară de spumă sculptat şi cu chihlibar.
1 portfoliu de ţigări cu împletitură pătrată artificioasă.
1 port-chibrite vecinic de buzunar de gumi tare, de soiul cel mai fin.
1 cravată fină de mătase sau atlas veritabil.
1 drăgălaş ac de cravată potrivit, cu pietre.
1 creion fin de nickel cu peană, plumb şi gumi de ras.
1 drăgălaş briciag cu scobitoare şi linguriţă de ureche.
1 inel, cu diferite pietre.
1 suvenir de Viena ca obiect de haz.

Comande se execută prelûngă rambursă de Wiener Specialitäten-Lager „Fekete", Wien, Hundsthurmerstrasse Nr. 18/3.

Spre cercetarea

[379] 4—6

unui nou transport de prea frumoase şi

nobile pianuri

de Bösendorfer, Schweighofer, Streicher, Proksch, Pokorny,

invită cu toată stima

depositul de pianuri al lui Heldenberg,

Sibiiu, piaţa lui Hermann 8.

Din **Orăştia, Alba-Iulia, Sebeşul-săsesc, Mediaş, Sighişoara, Reghinul-săsesc, Bistriţa, Cohalm şi Făgăraş** se presentează scrisori de mulţumită şi recomandări stăruitoare dela casele cele mai bune şi de cătră persoane competente.

Pentru cumpěrători din oraşele amintite se fac **condiţiuni cu totul deosebite.**

Prima fabrică de casse ardeleană

a lui

A. G. ÖSZY

recomandă cassele sale

de bani

şi

Cărţi

sigure contra focului şi a spargerii

anume construite şi cari se pot descuia numai de cumpěrători instruiţi,

de diferite forme şi mărimi, cu preţuri mai ieftine decât fabricatele de acest soiu ale altor fabrici.

Cassele se pot vedè în localul fabricei

Sibiiu,

strada Neustift Nr. 9.

Recunoscinţă publică.

Domnului **A. G. Öszy,** fabricant de casse în Sibiiu.

Cu plăcere îţi adeverim prin aceasta, că cassa de documente duplă, sigură în contra focului şi a spargerii provědută cu nou perfecţionatul lăcat american de împuns şi cu douě lăcate **chub** în privinţa bunătăţii materialului şi a lucrării precum şi a preţului a aflat îndestulire şi recunoscinţă. Aceasta o constatăm prelûngă dorinţa de a 'ţi-se oferì şi pe viitor ocasiune de a obţinè în acest ram al industriei patriotice asemenea onoare şi resultate favorabile.

Direcţiunea
dela „Boden-Credit-Anstalt" în Sibiiu.

[288] 15

La recercarea fabricantului de casse de acì **A. G. Öszy,** prin aceasta se adeveresce, că cele douě casse de documente, duple, sigure în contra focului şi a spargerii (înalt de 2·15 metri, în lăţime de 1·38 metri) provědute cu nou perfecţionatul lăcat american de împuns şi cu douě lăcate **chub,** comandate dela susnumitul fabricant şi fabricate de el însuşi, atât cu privire la bunătatea fabricatului, cât şi cu privire la preţul moderat, au aflat cea mai deplină recunoscinţă.

Subscrisa cassă de păstrare poate recomanda cu toată căldura ori-şi-cui fabricatele de casse din patriă ale dlui **A. G. Öszy.**

Sibiiu, 20 Ianuarie 1885.

Direcţiunea
dela „Hermannstädter allgemeine Sparkasse".

Afară de atestatele de sus, mai stau spre privire la disposiţie încă alte multe scrisori de recunoscinţă şi laudă.

Cataloage de preţuri, ilustrate, la cerere se trimit gratuit şi franco.

Representanţă pentru Sighişoara **Carol Fischer.**

Editura şi tiparul Institutului tipografic, societate pe acţii în Sibiiu, sub responsabilitatea lui Michail Gerula.